

Veranderagenda

Audit

Stuurgroep Publiek Belang

Verkennen, verbeteren en verankeren

Programma Stuurgroep Publiek Belang 2021-2023

Update juni 2022

Dit document bevat bladwijzers en hyperlinks

Adobe Acrobat bladwijzers - toetsencombinatie "Ctrl-b"

tekst is een interne document- of externe hyperlink

Veranderagenda

Audit

Stuurgroep Publiek Belang

Over deze publicatie

Deze publicatie is een uitgave van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants. De inhoud is tot stand gekomen op initiatief van de Stuurgroep Publiek Belang en onder verantwoordelijkheid van de werkgroep Continuïteit.

Deze publicatie is samengesteld voor leden en derden. De publicatie heeft geen status in het kader van de beroepsuitoefening, wel kan worden verwezen naar publicaties die een dergelijke status wel hebben.

© 2022

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens bestand of openbaar worden gemaakt in enige vorm of op enige wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming.

Inhoud

1.	Doorgaan met verbeteren en verankeren.....	4
2.	De werkwijze.....	5
3.	Rode draden.....	6
4.	De prioriteiten – huidige stand van zaken en blik op de toekomst.....	8
	1. Fraude.....	9
	2. Continuïteit.....	10
	3. Vernieuwing van de audit.....	11
	4. Transparantie en verantwoording.....	12
	5. Kwaliteitsgerichte cultuur.....	14
	6. Het Platform Reguliere Vergunninghouders.....	15
	7. Duurzaamheid.....	15
5.	De toekomst: hoe verder na 2023?.....	16

1. Doorgaan met verbeteren en verankeren

“Wij constateren wederom dat op alle onderdelen stappen gezet zijn en er, met vallen en opstaan, voortgang gemaakt wordt.”

Dit stelden de Kwartiermakers toekomst accountancy-sector (hierna Kwartiermakers) in hun derde voortgangsrapportage van 29 december 2021 aan de minister van Financiën. In deze rapportage halen zij ook het meest recente rapport¹ aan van de AFM, waarin zij aangeeft verbeteringen te zien in hoe de organisatie van openbaar belang (oob)-accountantsorganisaties hun intern kwaliteitsonderzoek vormgaven in 2020. De AFM signaleert ruimte voor verdere verbeteringen, maar benadrukt ook hetgeen dat goed gaat in de sector.

In 2021 heeft de auditsector, georganiseerd via de Stuurgroep Publiek Belang², gewerkt aan haar in 2021 uitgebrachte driejarige verbeteragenda. In de agenda zijn **vijf** prioriteiten benoemd waarop de sector zich sinds 2021 met voorrang richt. Nu het eerste jaar voorbij is, heeft de Stuurgroep Publiek Belang de balans opgemaakt en waar nodig haar doelen bijgesteld of opgeschaald. In deze update van het verbeterprogramma worden de concrete doelstellingen voor de periode 2022-2023, en de stip op de horizon toegelicht.

Vertrouwen is de belangrijkste ‘asset’ van het accountantsberoep en de ambitie kan niet anders zijn dan dat de controlekwaliteit onomstreden is en dat het beroep aantoonbaar in het publieke belang handelt.

Bij het programma gaat het niet alleen om de inhoudelijke ‘wat’-vraag maar ook om de ‘hoe’-vraag: Hoe geven we uitwerking aan de prioriteiten, hoe organiseren we de dialoog met onze omgeving en zorgen we voor maatschappelijk draagvlak en hoe waarborgen we dat de uitkomsten daadwerkelijk zijn wat we beloven.

1 Grip op kwaliteit Uitkomsten onderzoek intern kwaliteitsonderzoek en kwaliteit wettelijke controles van oob-accountantsorganisaties – 9 december 2021

2 De Stuurgroep Publiek Belang is een samenwerkingsverband tussen vertegenwoordigers van vergunninghoudende accountantskantoren en de NBA. De stuurgroep fungeert onder voorzitterschap van de NBA, en bestaat uit:

- de auditbestuurders van de zes oob-vergunninghouders
- de auditbestuurder van een reguliere vergunninghouder en de vicevoorzitter van de SRA
- voorzitter en directeur van de NBA

2. De werkwijze

De Stuurgroep Publiek Belang heeft de volgende uitgangspunten opgesteld:

- **We concentreren ons op drie hoofdthema's** en volgen daarbij in hoofdlijnen de agenda zoals die mede door de Kwartiermakers wordt aangegeven. Tegelijkertijd bepaalt de Stuurgroep in toenemende mate haar eigen stippen op de horizon, afhankelijk van wat nodig is om het beroep verder te brengen. Centraal staat hierbij het vergroten van de relevantie van het auditberoep. De Stuurgroep richt zich op de openbaar accountants die werkzaam zijn in het Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta)³-domein.

De hoofdthema's zijn:

1. **Fraude**
2. **Continuïteit**
3. **Vernieuwing van de audit**

Vanaf halverwege 2022 wordt hieraan ook het project Duurzaamheid toegevoegd. Dit onderwerp is initieel niet opgenomen in de veranderagenda audit, maar gezien de maatschappelijke relevantie ervan is besloten de slagkracht van de Stuurgroep Publiek Belang ook op dit thema in te zetten.

- **We werken verder aan de kwaliteitsverbetering van de audit.** Dit doen we met de volgende projecten:

4. **Transparantie en verantwoording**
5. **Kwaliteitsgerichte cultuur**

- **We betrekken externe stakeholders bij het opstellen en uitvoeren van de agenda.**

Het Stakeholderforum van de NBA, waarin de belangrijkste marktpartijen zijn vertegenwoordigd (VEUO, VNO-NCW, MKB-Nederland, Eumedion, Financial Executive's Alliance (FEA), VBDO en VEB), vervult de rol van *challenger*. Daarnaast buigt dit forum zich specifiek over de plannen op het gebied van verandering en kwaliteitsverbetering van de accountantscontrole, en worden brede thema's besproken die accountancy raken op het Wta- en oob-terrein.

In 2021 is door de Kwartiermakers een expertgroep in het leven geroepen die namens hen de rol van *challenger* vervult voor de belangrijke thema's fraude en continuïteit. In deze expertgroep nemen diverse prominenten uit het bedrijfsleven zitting en worden de plannen en acties van de Stuurgroep Publiek Belang getoetst. De expertgroep zal in 2022 afschalen en bijeenkomen indien noodzakelijk.

Tenslotte is er periodiek overleg met belanghebbende partijen zoals de AFM, de wetgever en de Kwartiermakers om de voortgang te bespreken en te waarborgen dat de doelstellingen van sector, toezichthouder en wetgever zoveel mogelijk synchroon lopen.

- **We hebben gerichte aandacht voor het segment van reguliere vergunninghouders.**

We splitsen het verbeterprogramma in een oob- en een Wta-agenda. Er zijn zes oob-accountantsorganisaties en ruim 250 reguliere vergunninghouders die wettelijke controles uitvoeren. Omdat we aan de laatste categorie bijzondere aandacht willen besteden is er een Platform Reguliere Vergunninghouders opgericht dat zich richt op Wta-vergunninghouders. Het Platform Reguliere Vergunninghouders (voorheen: Platform niet-oob), onder voorzitterschap van Roland Ogink (SRA) en Bart Jonker (Grant Thornton), kent een samenstelling die rekening houdt met de diversiteit van het segment van reguliere vergunninghouders. Op de agenda voor het komend jaar staan, naast de eerdergenoemde vijf projecten die een doorvertaling krijgen voor dit segment, ook thema's specifiek voor reguliere vergunninghouders zoals de overheveling van het directe toezicht naar AFM en de voorwaarden voor verdere kwaliteitsverbetering (zoals instelling raad van commissarissen en het vliegrencriterium).

- **We maken de werkwijze van de Stuurgroep Publiek Belang zichtbaar en transparant.**

We publiceren het werkplan en de projectplannen, maar ook de besluiten van de Stuurgroep en haar projectgroepen en rapporteren periodiek over de voortgang.

³ De AFM houdt toezicht op accountantsorganisaties die wettelijke controles verrichten op basis van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta).

3. Rode draden

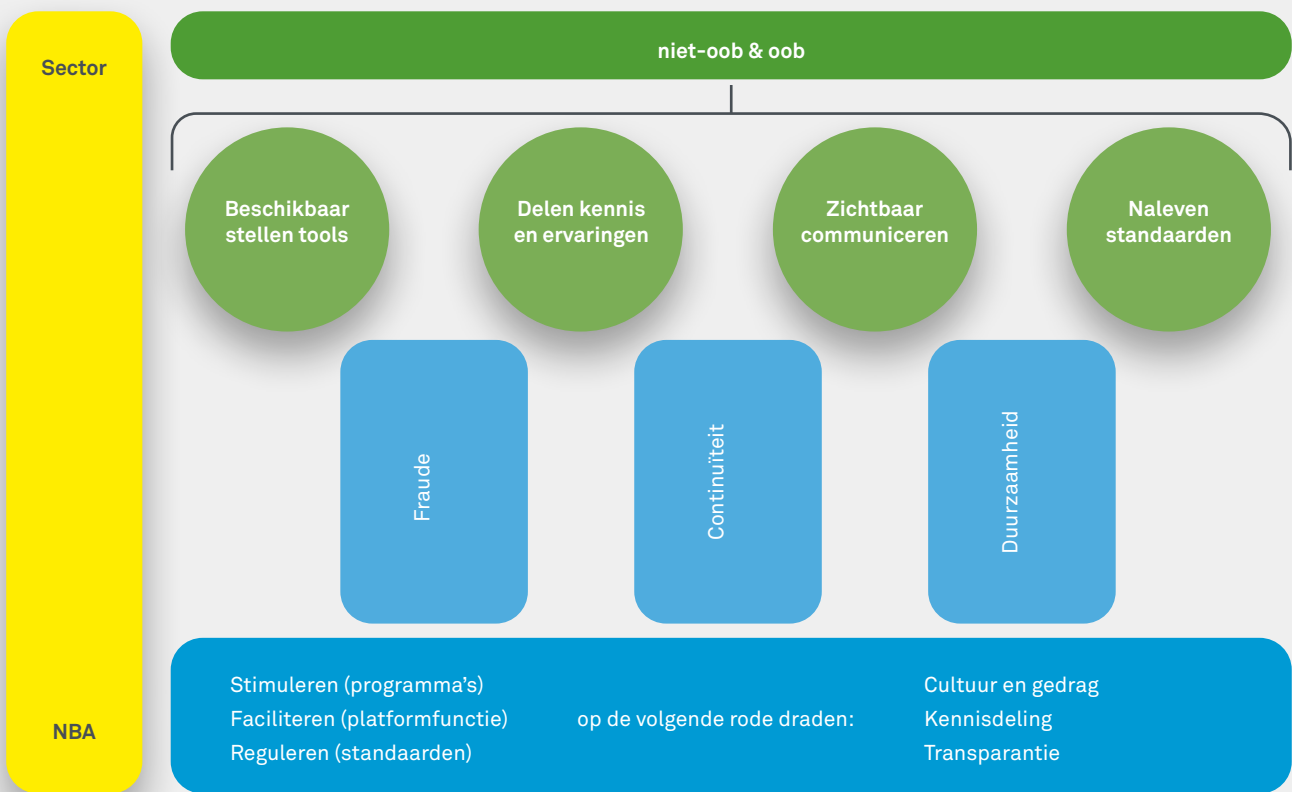
Zoals in hoofdstuk 4, 'de prioriteiten', is te lezen, kennen vrijwel alle werkgroepen eenzelfde werkwijze. Allereerst wordt een oorzakenanalyse uitgevoerd, om goed te kunnen vaststellen waar de (resterende) problemen zitten. Vervolgens wordt, op basis van de uitkomsten van deze oorzakenanalyses, een voorstel gedaan voor oplossingen. Wanneer deze oplossingen zijn geïmplementeerd, zal door middel van effectmeting worden bijgehouden wat het resultaat is van de implementatie en waar nodig zal worden bijgestuurd.

Vanuit de gedane oorzakenanalyses komen de volgende rode draden naar boven:

- Gedrag- en cultuur spelen een doorslaggevende rol bij het succes van de hervormingsinspanningen. Hoogwaardige en effectieve audits vereisen een open en veilige beroeps cultuur, met professionals die het vermogen hebben tot zelfreflectie, elkaar kunnen en durven aanspreken, en *good én bad practices* met elkaar delen. Juist ook bij het omgaan met maatschappelijk urgente thema's als continuïteit, fraude en duurzaamheid spelen cultuuraspecten een grote rol. Cultuur zal dan ook de basis vormen van het Stuurgroep Programma voor 2022-2023.
- De accountant moet zich voldoende bewust van zijn of haar maatschappelijke rol, identiteit en verantwoordelijkheid ten aanzien van de relevante onderwerpen als fraude en continuïteit, om vanuit intrinsieke motivatie het verschil te kunnen maken en professioneel kritisch door te pakken waar dat noodzakelijk is.
- Het aloude thema 'Ken uw klant' is onverminderd actueel. Dieptekennis van de opdrachtgever, diens cultuur en de omgeving waarin wordt geopereerd is onontbeerlijk. Dit vereist tijd en aandacht, sector-specifiek delen van kennis en ervaring en controlemethoden en technieken en een werkomgeving die niet wordt gedomineerd door het voldoen aan regels en procedures.
- Het delen van kennis en ervaring binnen de sector is belangrijker dan ooit. Hierbij gaat het om het sectorbreed delen van good en bad practices op het gebied van cultuur, maar bijvoorbeeld ook om de inzet van objectieve data over de performance van de gecontroleerde organisaties en bijvoorbeeld frauderisico's en -schema's. Door grote kantoren ontwikkelde tools kunnen mogelijk worden gebruikt door alle Wta-vergunninghouders.
- Ook al is de accountant volledig geëquipeerd, voor een effectieve en succesvolle audit is de inspanning van de overige ketenpartners hard nodig, onder andere in de vorm van heldere en gedetailleerde verantwoordingsinformatie. Dit blijkt uit de oorzakenanalyse continuïteit en eenzelfde beeld komt naar boven uit de verkennende oorzakenanalyse van de werkgroep fraude. Hierbij past een zekere vorm van normering of basisvoorwaarden waaraan een entiteit dient te voldoen om accountantscontrole zonder op voorhand te hoge risico's op materiële afwijkingen in de jaarrekening mogelijk te kunnen maken.
- Binnen het segment van reguliere vergunninghouders lijken de aangekondigde veranderingen en de informatie en communicatie van de NBA, de SRA en de Kwartiermakers goed bekend. Capaciteitsproblemen leiden echter soms tot moeilijkheden bij bijvoorbeeld het implementeren van maatregelen en het deelnemen aan pilots. Dit is een punt van zorg.

- Er is weinig cijfermatige informatie beschikbaar over het gehele Wta-domein. Er is een eerste stap gemaakt met het dashboard accountancy⁴. Dit zal de aankomende periode verder vorm kunnen krijgen in de *audit quality indicators* (AQI's). Belangrijk is daarbij dat moet worden gekeken of de AQI's meten wat ze moeten meten en of de gebruikers ook de informatie gebruiken.

Figuur 1. Cultuur, kennisdeling en transparantie rode draden door themaprogramma's

⁴ <https://a/www.nba.nl/dashboard/>

4. De prioriteiten - huidige stand van zaken en blik op de toekomst

In het verbeterprogramma 2021-2023⁵ is voor de nu volgende projecten/ thema's een vooruitblik opgenomen met doelstellingen. Nu, in juni 2022, blikken we terug op 2021 en lichten we toe welke, waar nodig bijgewerkte, doelstellingen de werkgroepen hebben voor de resterende periode van het programma.

Hieronder is per thema het volgende uitgewerkt: behaalde resultaten 2021, werkstappen 2022/2023 en stip op de horizon (eind 2023).

⁵ <https://www.nba.nl/globalassets/projecten/in-het-publiek-belang/nba-sgpb-verbeterprogramma-audit-2021-2023.pdf>

1. Fraude

Verantwoordelijk lid Stuurgroep: Rob Bergmans

Fraude, corruptie en witwassen veroorzaken grote maatschappelijke schade. Door hun werk in de haarvaten van de economie, binnen organisaties en bedrijven, vervullen accountants een sleutelrol in de preventie en bestrijding ervan. De rol van de accountant is niet altijd even duidelijk of zichtbaar, daarnaast stelt het maatschappelijk verkeer regelmatig de vraag of de accountant wel ten volle zijn of haar verantwoordelijkheid heeft genomen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het thema Fraude een belangrijke plek inneemt binnen de Stuurgroep en de NBA. Het fraudebeleid heeft de volgende twee algemene doelstellingen:

- Accountants en accountantsorganisaties ondersteunen bij hun rol en taakuitoefening gericht op fraude-detectie.
- De brede maatschappelijke dialoog bevorderen over wederzijdse verantwoordelijkheden ten aanzien van fraudedetectie.

De werkgroep Fraude sluit hierbij aan.

Behaalde resultaten 2021

- Pilot uitgevoerd voor de verplichte melding van fraudewerkzaamheden in de controleverklaring (invoering in 2022). De uitkomsten van deze pilot zijn geanalyseerd en gepubliceerd in een brochure⁶.
- Voorbeeldteksten en brochures opgesteld om accountants te ondersteunen bij de overgang naar de verplichte melding van fraudewerkzaamheden in de controleverklaring⁷.
- Onderzoek gedaan naar de inzet van forensische expertise in de controle (publicatie februari 2022⁸).

Werkstappen 2022/2023

- 1) Uitvoeren oorzakenanalyse.
- 2) In samenhang uitwerken en verankeren van leerpunten uit de oorzakenanalyse in programma's binnen de sector op het gebied van:
 - a. **cultuur en gedrag:** bewustwording van de accountant ten aanzien van de maatschappelijke rol en identiteit;
 - b. **kennis en ervaring:** integrale controlebenadering inclusief fraudetoolkit en upgraden van de opleiding tot accountant en de permanente educatie.
- 3) Focus op de verantwoordelijkheid in de keten als het gaat om het voorkomen en detecteren van fraude door entiteiten, bestuurders en toezichthouders.
- 4) Actualiseren en handhaven bestaande regelgeving.

Stip op de horizon: waar staan we eind 2023?

- Binnen het beroep is het een geaccepteerd uitgangspunt dat accountants functioneren als maatschappelijk boegbeeld vanuit een proactieve rol, houding en gedrag. Zij zijn hierbij gericht op voorkomen en ontdekken van materiële afwijkingen als gevolg van fraude, door en voor de keten.
- Accountants rapporteren via hun verklaring over werkwijze en bevindingen ten aanzien van fraude.
- Er is een gedragen beleid ten aanzien van een integrale fraudebenadering met toolkit, waar forensische expertise een onderdeel van kan zijn.
- Er is een infrastructuur om bewezen concepten en kennis te delen (onder andere good en bad practices) tussen de kantoren.
- Er zijn voorwaarden gesteld aan het systeem van interne beheersing en frauderisico-beheersing bij gecontroleerde entiteiten.

De projectgroep zal externe stakeholders betrekken bij agendering en uitwerking en waar nodig deskundigheid van buiten benutten. Ook zal zij waar mogelijk samenwerken met de nieuw opgerichte faculties⁹ binnen de NBA, die uitrol naar de leden faciliteren.

⁶ https://www.nba.nl/globalassets/themas/thema-fraude-en-witwassen/2021078_nba_brochure-continuïteits--en-fraudeparagraaf.pdf

⁷ <https://www.nba.nl/nieuws-en-agenda/nieuwsarchief/2022/februari/nieuwe-voorbeeldverklaringen-inclusief-paragrafen-fraude-en-continuïteit/>

⁸ <https://www.nba.nl/globalassets/themas/thema-fraude-en-witwassen/onderzoeken/2022-02-01-nba-va-fraude-brochure-inzet-forensische-expertise-in-de-controle.pdf>

⁹ <https://www.nba.nl/over-de-nba/faculties/over-de-faculties/>

2. Continuïteit

Verantwoordelijk lid Stuurgroep: Agnes Koops

Als de continuïteit van een onderneming wegvalt en de organisatie failliet gaat, heeft dit grote gevolgen voor alle betrokkenen. Vaak komt ook snel de vraag of tijdig voldoende is gewaarschuwd door de organisatie én de accountant. Adequaat handelen in situaties van mogelijke discontinuïteit is essentieel voor het vertrouwen in het functioneren van de accountant. Maar gebeurt dit ook altijd? Als dat niet zo is, hoe komt dat dan en wat kunnen we daarvan leren? En in hoeverre is het aan de accountant om zich een oordeel te vormen over de toekomstbestendigheid van een organisatie of is dat te veel verwacht?

De werkgroep continuïteit buigt zich over deze vragen.

Behaalde resultaten 2021

- Continuïteitsgids¹⁰ uitgebracht, die toelicht welke stappen accountants en de door hen gecontroleerde organisaties moeten zetten op het gebied van continuïteit. Hiermee wordt de huidige manier van werken samengevat.
- Uitgebreid onderzoek uitgevoerd naar adequaat handelen in situaties van mogelijke discontinuïteit en de eventuele oorzaken van het ontbreken daarvan. Dit onderzoek bestond uit drie delen:
 - o een data-onderzoek naar faillissementen in Nederland in de periode 2012-2020, uitgevoerd door de Foundation for Auditing Research;
 - o kennisname van relevante wetenschappelijke publicaties op dit gebied;
 - o interviews met diverse stakeholders.

Werkstappen 2022/2023

- 1) Uitbrengen rapport oorzakenanalyse.
- 2) Verankeren van leerpunten uit de oorzakenanalyse in programma's binnen de sector.

- 3) Voorstellen doen voor het actualiseren en handhaven van bestaande regelgeving.
- 4) Voorstellen doen voor het actualiseren van regelgeving omtrent risicomanagement en toekomstbestendigheid van de onderneming.
- 5) Inzet van data en tooling binnen de sector.

Stip op de horizon: waar staan we eind 2023?

- Er is meer bewustwording bij accountants van de Risicofactoren/red flags ten aanzien van continuïteit (en toepassing daarvan).
- De faculty ECG heeft de *lessons learned* uit de oorzakenanalyse geïncorporeerd in haar eigen projectplannen.
- Accountants rapporteren verplicht over continuïteit in hun controleverklaring.
- Er wordt meer samengewerkt in de sector op het gebied van data in de keten en inzet van data in de controle ten aanzien van het identificeren van continuïteitsindicatoren.
- De *self-fulfilling prophecy* rond de *going concern*-sectie is ontkracht.
- Er bestaat een eenduidig begrippenkader rondom de termen inzake (dis) continuïteit, in de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ), wet en International Financial Reporting Standards (IFRS).
- Er is betere handhaving van de wetgeving tijdige deponering.
- De vrijstelling voor het deponeren van het bestuursverslag bestaat niet meer.
- Er is voldoende aandacht voor naleving RJ400¹¹ bij de beoordeling van het bestuursverslag.
- Er wordt ingezet op regelgeving omtrent risicomanagement en toekomstbestendigheid van de onderneming (middels Viability Statement en Verklaring omtrent Risicobeheersing). Hiervoor is vanuit de werkgroep input geleverd.

De projectgroep zal externe stakeholders betrekken bij agendering en uitwerking en waar nodig denkkracht van buiten inzetten. Ook zal zij waar mogelijk samenwerken met de nieuw opgerichte faculteiten binnen de NBA, die uitrol naar de leden faciliteren.

¹⁰ <https://www.nba.nl/globalassets/projecten/in-het-publiek-belang/continuïteitsgids-02-11.pdf>

¹¹ Richtlijn RJ 400 behandelt de verslaggevingsvereisten voor het bestuursverslag

3. Vernieuwing van de audit

Verantwoordelijk lid Stuurgroep: Marc Hoogeboom

Dit project is opgezet om een aantal fundamentele principes ter discussie te stellen en te verkennen of we kunnen komen tot een verdere innovatie van beroep en bestel. We betrekken daarbij de aanbevelingen van diverse commissies in Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Met name de voorstellen van Sir Donald Brydon bieden een waardevolle leidraad. Brydon stelt een herdefinitie en een herinrichting van het auditberoep (*a new audit profession*¹²) voor, gebaseerd op nieuwe *principles of corporate auditing* en een voor gebruikers zo informatief mogelijke verklaring. Voorwaarde is de ontwikkeling van een *framework* voor alle vormen van *corporate reporting* (financieel en/of andere informatie). De projectgroep is gericht op het entameren van debat en op basis hiervan het verstrekken van aanbevelingen, via de beroepsorganisatie, aan nationale en internationale wet- en regelgevers.

Behaalde resultaten 2021

- Vanuit de werkgroep het Thema Open Podium als belangrijkste thema geïdentificeerd: het optreden door de accountant binnen en buiten de Algemene Vergadering (AV).
- In verschillende samenstelling met (groepen) stakeholders, waaronder ook de Kwartiermakers, gesproken over uitbreiding van het optreden van de accountant in de AV.
- Op basis van input van deze besprekingen alsmede een analyse van grondoorzaken een herziening geschreven van NBA Handreiking 1118 *Het optreden van de externe accountant in de algemene vergadering van aandeelhouders bij beursgenoteerde vennootschappen*. Deze herziening is inmiddels aan het ACB aangeboden voor verdere geleiding, zodat naar verwachting in 2022 de herziene tekst ter consultatie wordt aangeboden.
- Gesignaleerd dat het thema geheimhouding mogelijk op gespannen voet met vernieuwing kan staan. De werkgroep heeft daarom het advies uitgebracht een apart projectteam onder leiding van een externe juridische deskundige aan te stellen om dit thema verder te analyseren en met concrete praktische voorstellen voor verbetering te komen – al dan niet binnen de huidige regelgeving.

Werkstappen 2022/2023

- 1) Evaluatie van de principes geheimhouding of vertrouwelijkheid in de context van gewijzigde maatschappelijke opvattingen rond verantwoording en transparantie.
- 2) Verwerken van consultatiecommentaren om tot een definitieve nieuwe handreiking te komen.
- 3) Maatschappelijk draagvlak voor nieuwe Handreiking 1118 creëren.

Stip op de horizon: waar staan we eind 2023?

- Er ligt een handreiking die duidelijk aangeeft in welke gevallen een accountant kan, mag en moet optreden in het openbaar (Algemene Vergadering (AV)).
- Er heeft een fundamentele toetsing van de principes en regelgeving rond geheimhouding plaatsgevonden, resulterend in een beleid en actieplan dat is gericht op het bewerkstelligen van optimale transparantie.

12 <https://www.gov.uk/government/publications/the-quality-and-effectiveness-of-audit-independent-review>

4. Transparantie en verantwoording

Verantwoordelijk lid Stuurgroep: *Berry Wammes*

Dit project is opgezet om het inzicht in de prestaties van de sector te verbeteren. De afgelopen jaren is er al een publiek Accountancy Dashboard gerealiseerd, dat onder andere de uitkomsten van interne en externe reviews toont, inspanningen op het gebied van fraude en data over samenstelling en prestaties van de sector.

Behaalde resultaten 2021

- Publicatie van diverse achtergrondartikelen, over onder andere de Wwft, fraude, continuïteit en niet financiële informatie in jaarverslagen.
- Publicatie overzicht transparantieverlagen van oob-accountantsorganisaties van de afgelopen jaren.

Werkstappen 2022/2023

- 1) Voortzetten en omvormen van dit project, zodat de AQI's die de Kwartiermakers onlangs in finale vorm hebben gepresenteerd kunnen worden gerapporteerd wanneer de wetgever hier om vraagt.
- 2) Toetsen vijf van de elf AQI's in een pilot bij zes oob-kantoren en twee andere kantoren uit het Wta-domein. De resultaten hiervan worden in Q2 2022 gepubliceerd.
- 3) Oppakken overige AQI's in het najaar van 2022.

Ze vormen de springplank voor een definitieve invoering van de AQI's onder auspiciën van de NBA.

Stip op de horizon: waar staan we eind 2023?

Eind 2023 is de monitoring van de AQI's ingericht conform de wettelijke vereisten en is er een onafhankelijke begeleidings- en evaluatiecommissie ingesteld.

Na voltooiing van het eerste jaar van de verbeteragenda is het tijd om de balans op te maken en waar nodig bij te sturen. In deze update van het verbeterprogramma is de route voor 2022-2023 bepaald en de stip op de horizon voor 2023 gezet.

5. Kwaliteitsgerichte cultuur

Verantwoordelijk lid Stuurgroep: Roland Ogink

De werkgroep Kwaliteitsgerichte Cultuur ondersteunt accountants en kantoren op het gebied van het verankeren van de kwaliteitsgerichte cultuur. Het betreft een samenwerking tussen de NBA, SRA en accountantsorganisaties, maar ook experts van buiten de sector nemen deel. Inspanningen van de Monitoring Commissie Accountancy (MCA) en de Commissie toekomst accountancysector (Cta) hebben de sector aangezet tot een scherper kwaliteitsbesef. Het is nu aan de accountantssector om het verbeterproces zelf actief voort te zetten. Daarom is dit thema opgenomen in het verbeterprogramma 2021-2023.

Behaalde resultaten 2021

- Werkplan¹³ gepubliceerd.
- Gesprekken gevoerd met onder andere oob-kantoren, de SRA en een vertegenwoordiging van de young profs en daarin vastgesteld dat de afgelopen jaren de motivatie om te veranderen van extrinsiek naar meer intrinsiek is verschoven. Wel zijn er nog steeds verbeterpunten, die door alle partijen worden aangegeven.
- Aan de hand van het Kotter-model¹⁴ de vervolgstappen bepaald die nodig zijn om de sector te helpen de kwaliteitsgerichte cultuur daadwerkelijk te verankeren.
- Met input van experts van buiten de sector een visie gecreëerd, door middel van het opstellen van één definitie van een kwaliteitsgerichte cultuur aan de hand van verschillende bouwstenen: de wezenlijke elementen die samen bijdragen aan een kwaliteitsgerichte cultuur. Deze bouwstenen zijn uitvoerig gevalideerd, zowel binnen als buiten de sector, voor deze gepubliceerd¹⁵ zijn.
- Een klankbordgroep opgezet met daarin vertegenwoordigers van diverse kantoren om de plannen en visie bij te toetsen, en diverse gesprekken gevoerd met onder andere de AFM, *diversity officers* en experts van buiten de sector. Hiermee heeft de werkgroep een begin

gemaakt met het vormen van een coalitie van ambassadeurs, die de werkgroep zal helpen de visie verder uit te rollen en aan te zetten tot actie binnen de sector.

Werkstappen 2022/2023

- 1) Coalitievorming met aanjagers van verandering, door middel van ambassadeurschap binnen de kantoren, het organiseren van bijeenkomsten met specifieke groepen (bijvoorbeeld RvT, bestuurders) en stimulans van experts van buitenaf.
- 2) Overdragen van de visie van de werkgroep naar de sector via de faculty Ethiek, Cultuur en Gedrag van de NBA.
- 3) Invoeren van een uniforme cultuurmeting, die ook als add-on kan worden ingezet bij reeds bestaande modellen.

Stip op de horizon: waar staan we eind 2023?

- Er staat een stevige coalitie van aanjagers van cultuurverandering, die de visie van de werkgroep uitdraagt.
- De visie van de werkgroep (de bouwstenen van een kwaliteitsgerichte cultuur) is geïncorporeerd in het cultuurprogramma van de NBA.
- Zoveel mogelijk Wta-vergunninghouders hebben een ambassadeur die bij de NBA bekend is en waarmee regelmatig contact is over de voortgang van de verandertrajecten.
- Zoveel mogelijk Wta-vergunninghouders rapporteren door middel van de add-on vragenlijst/AQI over de kwaliteitsgerichte cultuur.

De werkgroep zal waar mogelijk samenwerken met de nieuw opgerichte faculties binnen de NBA, die uitrol naar de leden faciliteren en met de Kwartiermakers toekomst accountancysector.

¹³ <https://www.nba.nl/globalassets/projecten/in-het-publiek-belang/werkgroep-kwaliteitsgerichte-cultuur/werkplan-kwaliteitsgerichte-cultuur.pdf>

¹⁴ Bestaande uit acht stappen. <https://leansixsigmagroep.nl/lean-agile-en-six-sigma/kotter/>

¹⁵ <https://www.nba.nl/themas/kwaliteitsgerichte-cultuur/>

6. Het Platform Reguliere Vergunninghouders

*Verantwoordelijke leden Stuurgroep:
Roland Ogink en Bart Jonker*

Gerichte aandacht voor het segment van reguliere vergunninghouders

Om gericht aandacht te besteden aan dit segment is het Platform Reguliere Vergunninghouders opgericht. Het Platform Reguliere Vergunninghouders, onder voorzitterschap van Roland Ogink en Bart Jonker, bestaat uit een aantal accountantspraktijken dat een afspiegeling vormt van het segment van reguliere vergunninghouders: een divers en pluriform geheel van audit only-praktijken en gemengde praktijken, voormalige oob-praktijken, grote, middelgrote en kleinere accountantspraktijken.

Ook het Platform Reguliere Vergunninghouders richt zich op de vijf eerdergenoemde projecten. Met betrekking tot deze projecten heeft het Platform twee prioriteiten:

- Toetsen van onder andere de proportionaliteit van de door de Stuurgroep Publiek Belang voorgestelde maatregelen voor het segment van reguliere vergunninghouders en zorgen voor toepasbaarheid daarvan in dit segment.
- Informeren van de reguliere vergunninghouders over de maatregelen, en stimuleren van deelname van deze praktijken.

Behaalde resultaten 2021

- Periodieke webinars georganiseerd voor de leiding van de kantoren over de kwaliteitsmaatregelen.
- Overleg gevoerd met relevante partijen over de overheveling van het toezicht op reguliere vergunninghouders en andere voorziene maatregelen.

Werkstappen 2022/2023

- 1) Voortzetten van de periodieke webinars voor de leiding van reguliere vergunninghouders. Vervolgens kijkt het platform of er middelen nodig zijn om de accountants verder te helpen met dilemma's.

- 2) Direct contact leggen met reguliere vergunninghouders die (nog) niet hebben deelgenomen aan de webinars of andere informatiesessies. Op deze manier informeren wij ook de accountantspraktijken die (nog) niet hebben deelgenomen aan webinars en krijgt het Platform een beeld in welke mate de praktijken bezig zijn met de kwaliteitsmaatregelen. Mogelijke aandachtspunten kunnen vervolgens leiden tot andere acties en/of input geven voor inzet van andere hulpmiddelen. Het Platform wil met alle reguliere vergunninghouders in contact zijn.
- 3) Ondersteunen accountantspraktijken met een beperkte omvang bij het waarborgen van de kwaliteit. Vorig jaar heeft het Platform daarom een aantal webinars over dit onderwerp georganiseerd specifiek voor haar doelgroep. Dat zal zij in de aankomende tijd voortzetten.
- 4) In overleg met de SRA informeren van de desbetreffende accountantspraktijken over de instelling van een raad van commissarissen: deze verplichting is van toepassing voor de grootste praktijken in het segment van reguliere vergunninghouders.

Stip op de horizon: waar staan we eind 2023?

- Er is periodiek contact en een specifiek kennisprogramma voor de leiding van reguliere vergunninghouders.
- Er is een netwerk van ambassadeurs en regulier contact met alle praktijken die willen meewerken aan de aangeboden programma's.
- Het Platform Reguliere Vergunninghouders ondersteunt accountantspraktijken met een beperkte omvang bij het waarborgen van de kwaliteit, bevordert kennisdeling en een kwaliteitsgerichte cultuur en begeleidt de kantoren op de thema's fraude en continuïteit.
- Betrokken praktijken in het segment van reguliere vergunninghouders zijn, in overleg met de SRA, geïnformeerd over de instelling van een raad van commissarissen.

7. Duurzaamheid

Gezien de toegenomen relevantie van het onderwerp duurzaamheid, die bijvoorbeeld ook blijkt uit het opnemen van een extra AQI rond dit thema door de Kwartiermakers¹⁶, heeft de Stuurgroep Publiek Belang besloten ook dit thema toe te voegen aan haar prioriteiten voor 2022-2023. Er zal op korte termijn een werkgroep worden opgericht.

¹⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/02/14/derde-voortgangsrapportage-kwartiermakers-toekomst-accountancysector>

5. De toekomst: hoe verder na 2023?

Eind 2023 gaat de eindrapportage van de Kwartiermakers naar de minister van Financiën. De Stuurgroep Publiek Belang heeft dat moment als stip op de horizon gedefinieerd en hiervoor is per project aangegeven waar zij op dat moment wil staan. Het vertrek van de Kwartiermakers betekent echter niet dat de verbeteringen in de sector klaar zijn. De komende twee jaar zullen worden besteed aan implementatie van voorgestelde oplossingen en het verankeren van de al ingezette verandering. Na 2023 wordt dit proces uiteraard voortgezet. In 2022 zal de Stuurgroep voorstellen ontwikkelen voor de voortzetting van een onafhankelijke externe monitoring en toetsing van het hervormingsproces.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Antonio Vivaldistraat 2
1083 HP Amsterdam
Postbus 7984
1008 AD Amsterdam

T 020 301 03 01
E nba@nba.nl
I www.nba.nl